

מסורת הש"ס

(א) [בס"א: ממניחא], (ב) [נ"ל חלל אפרוח], (ג) [נעיל קלט], (ד) [נ"ל לקן כן איתח במשה שבמשניות], (ה) כ"מ לא, (ו) [מכות טו. טז.], (ז) [שבת קטז. סוכה נג. מדרש סו: מכות יא.], (ח) [מכות טז. יז.], (ט) [ויקרא ד], (י) לקחת שלח קיים וכו'. כ"ל רש"י, (כ) [מדרש פז.], (ל) בס"א טסף: דשלת,

תורה אור השלם

1. כי יקרא קן צפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ אפרוחים או בריצים והאם רבצת על האפרוחים או על הבריצים לא תקח האם על הברצים: ובריש כב ו על הברצים: ובריש כב ו 2. שלח תשלח את האם ואת הברצים תקח לך למען ייטב לך והארבת ימים: ובריש כב ו 3. וכבש המטהר את בגדיו וגלח את כל שערו ורחץ במים וטהר ואחר כבוא אל המחנה וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים: ויקרא יח ה 4. לא תעשק את רעך ולא תגזל לא תלך פעלת שכיר אתך עד בקר: ויקרא יט ג 5. ותקח בי חטאת ואשר והשיב את הגזלה אשר גזל או את העשק אשר גזל את המחנה וישבון אשר הפקדון אתו או את האבדה אשר קבצא: ויקרא כג כג

הגהות הב"ח
(א) גמ' איפכא אין שם אלא אפרוח אחד: (ב) שם ומאי אולמיה:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] גמ' מהו דמיא כיון דאסור בתשמיש המטה. כ"צ ע"י מר דף נח ע"ב בתוס' ד"ה הר"ף וכו' יעשויה בטהרה מ"ש בשם סוגין לידחי ל"ת ועשה וז"ע דכאן נאמר רק מדחיית עשה: [ב] תוה' ד"ה לא לריכא דעבר ושקליה דלאו עבריה וכו'. כ"ב ע"י על דבריהם ביבין שמועה כלל כ"כ דף פג ע"א:

שילוח הקן פרק שנים עשר חולין

לִיטְנִי רוֹבְדִי אֵילָן. אַע"ג דדמיא לרביצה

לִיכּוּכּוּ וְהָאֵם רֹבֶצֶת עֲלֵיהּ: לאקושי אפרוחין לציזים. למפטרי מפריחים: וציזים לאפרוחים.

לרצות ציזה אחת ואפרוחים וציזים

רבים צרוב קנים: **בַּרְתַּנִּי** נטל

את הציזים ואח"כ חזרה האם עליהם

פטור מלשלת. דכיון דנטל את הציזים

היה ליה קן מוזמן: **גב'** ואימא.

תשלח לאתמי עוד פעם שניה ותו

לא: א"ל שלח לעולם משמע. ורצוי

דחשלה להכי הוא דאחא: אין לי.

לדריך שלוח אלא לדבר הרשות: **לדבר**

מלוה. כגון קן יולדת וטהרת מזורע

מניין ת"ל תשלח: הא לאו הכי ה"א

לדבר מלוה. לא צעי שלוח והא שלוח

עשה ול"ת הוא תשלח ולא תקח ואין

עשה של ולקח למטהר^(ט) דוחה את

שניהם: לא לריכא דעבר ושקליה.

ואשמועינן דחזור ומשלח ואי לא רצי

דבר מלוה ה"א דהיכא דעבר ונטלה

דכבר עבר על לאו דלא תקח תו לא

קאי בצאפיה עשה דטהרת מזורע

אלא עשה דשלוח דאכתי צעמוד ושלח

קאי ואימא לידחיה. ולקמן פריך מאי

אולמיה דעשה דמזורע מעשה שילוח

דנימא דנידחיה דליטריך לרצוי:

דלאו עבריה. הללו כבר עבר עליה:

הניחא למאן דסני. במסכת מכות

(דף טו.) קיימו ולא קיימו. כל מנות

ל"ת שיש בה קום עשה כגון זה שניתק

הללו לעשה דמשמע לא תקח ואם

י לקחה קיים עשה שבה כשהתרו צו

לא תקח ולקחה ושלחה בתוך כדי דבור

של התראה פטור ואע"פ שעבר על לא

תקח דלכן נתקו לעשה לומר אם

עברת על אזהרה זו עשה זה והפטור

לא קיים עשה שבה תוך כדי דבור

דקי"ל^(ט) תכ"ד כדבור דמי כי עבר על

התראה חייב אפילו שלחה אחר זמן

הכא נמי איכא למימר עבריה ללאו

משלקחה ולא שלחה והשחא עשה

הוא דאריכא ס"ד אמינא לייתי עשה

ולידחי עשה להכי איטריך קרא:

אלא למאן דסני בטלו ולא בטלו.

בטל עשה שבה לגמרי שאין יכול

לקיימו עוד כגון ששחטה חייב לא

בטל עשה שבה כל זמן שלא שחטה

אע"פ שלא שלח מיד כשהתרו צו פטור

וה"ג כל זמן שלא שחטה לא עבריה

ללאו דצעמוד ושלח והפטרי קאי ואכתי

והו לרבי יהודה דאמר. במתני' לוקה ואינו

משלח ואמר לקמן דהיינו טעמא דרבי

יהודה דקסבר שלח מעיקרא משמע כלומר לא תקח

האם אבל כשתמלאנה שלחנה ואם לקחה לא קאמר קרא דלשלחה הא תו ליכא לאוקמא כשעבר ונטלה דהא אפילו לדבר הרשות עשה

ליכא ולא צעי שילוח דכיון דנטלה עבריה ללאו ועשה דלאו צעמוד ושלח קאי:

על מנח לשלחה. ואפילו לרבי יהודה צעמוד ושלח קאי דהא לא עבריה ללאו ואי נמי לא משלחה תו ליכא לאו דהא כבר לקחה צהייתר ותו לא קרינא ציה לא תקח ועשה איכא וס"ד

לייתי עשה דמזורע ולידחיה להכי איטריך קרא: **ומאי אולמיה.** דעשה דמזורע מעשה דשלוח דתיסק אדעתיה דנידחיה: **ימחה על**

המים. פרשת סוטה יש בה הזכרות הרבה כתובות: **אסור בתשמיש המטה.** כמאן דאמר צמועד קטן (דף יז:) ימי ספירו וקל וחומר

לימי חלוטיו: **אהלו זו אשמו.** שובו לכם לאהליכם [דברים ה] לנשותיכם שאסרתים לכם ואמרתי אל תגשו אל אשה (שמות יט): **בַּרְתַּנִּי** טעמא

דרבי יהודה דלוקה מפרש צנמרא: ואינו משלח. דליקור דעצד עצד: אין לוקין עליו. דלהכי נתקן לעשה לומר אם עבר על

הללו יעשה זאת וינצל לא תקח האם ואם לקח שלח תשלח: **זה הכלל וכו'** אין לוקין עליו. אלא אם כן לא קיימו תוך כדי דבור למאן

דחני קיימו ולא קיימו אלא משלח תוך כדי דבור ואינו לוקה ואם לא שלח לוקה וזריך לשלח^(ט) אחר לקיחה משמע ולמאן דחני בטלו ולא

בטלו צעי עד שישחוט אותה ואי לא לא לקי: **גב'** **צעלמא.** כגון לא תגזול והשיב את הגזלה דהתם ליכא למימר קודם גזילה

משמע דאם לא גזל מה ישיב: **שלח מעיקרא משמע.** הכי קאמר קרא לא תקח האם אבל מה יש עליך לעשות כשתמלא קן

שלח תשלח את האם ואין כאן ניתק לעשה אלא עברת עשה ולא תעשה מפני שהעשה קדם: **והשיב את הגולה.** אף על פי שכתוב

אחרון צפרשה על כרחך לאו שניתק לעשה הוא שאין השבה קודם גזילה וכשגזל עבר על לא תגזול נמצא העשה נעטווה לאחר גזילה:

פרק שנים עשר חולין

קמא.

לֹא צָרִיבָא דְעֵבֶר וּשְׁקָלֶיהָ דְלָאו עֲבִירָה [א כו'. מכאן קשה לפי ריב"א

צפ' אלו עוזרין (פסחים דף מז:)] דאמר אחרישה לא ליחייב הואיל

וחזי לכסויי זהו דם נפור והקשה והא יוס טוב עשה ולא תעשה

הוא ותירך דנהי דלא דחי מיהו אם עבר על אותו לאו אינו

לוקה דהא דלא דחי היינו משום

עשה אבל הללו כמאן דליתיה

דעשה דחי ליה והכא משמע דכל

זמן דלא עבר ושקלה איכא עשה

ולא תעשה וזריך לומר לפירושו

שמה דוקא לענין דלא לקי על אותו

לאו אבל לא מדחי ליה לגמרי:

אי

איפכא אין שם ^(ה) אפרוח אלא אחד או ביצה אחת פטור מלשלח דבעינן

אפרוחים או ביצים וליכא היו שם אפרוחים מפריחים או ביצים מוזרות

חייב לשלח שנאמר קן קן מכל מקום אם כן נכתוב קרא והאם רובצת

עליהם מאי ^ו והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים לאקושי אפרוחים

לביצים וביצים לאפרוחים: **בַּרְתַּנִּי** "שלחה וחזרה אפי' ארבעה וחמשה

פעמים חייב שנאמר ² שלח תשלח את האם ² אמר הריני נוטל את האם

ומשלח את הבנים חייב שנאמר שלח תשלח את האם ^(ג) נטל את הבנים

והחזירין ⁷ לה ואח"כ חזרה האם עליהן פטור מלשלח: **גב'** א"ל ההוא מרבנן

לרבא ⁶ ואימא שלח חדא זימנא תשלח תרי זימנין א"ל שלח אפילו מאה

פעמים תשלח אין לי אלא לדבר הרשות לדבר מצוה מניין ת"ל תשלח מכל

מקום א"ל ר' אבא בריה דרב יוסף בר רבא לרב כהנא אלא טעמא דכתב

רחמנא תשלח הא לאו הכי הוה אמינא לדבר מצוה לא עשה ולא תעשה

הוא ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה לא צריכא דעבר ושקלה לאם דלאו

עבריה עשה הוא דאיכא לייתי עשה ולידחי עשה קמ"ל הניחא למאן ¹ דחני

קיימו ולא קיימו אלא למאן דחני בטלו ולא בטלו כמה דלא שחטה לא

עבריה ללאו ותו לר' יהודה דאמר שלח מעיקרא משמע אפי' עשה נמי

ליכא אלא אמר מר בר רב אשי כגון שננטלה על מנת לשלח דלאו ליכא

עשה הוא דאיכא ולייתי עשה ולידחי עשה ^(ט) מאי אולמיה דהאי עשה מהאי

עשה סלקא דעתך הואיל ואמר מר ^ג גדול שלום שבין איש לאשתו שהרי

אמרה תורה שמו של הקב"ה שנכתב בקדושה ימחה על המים והאי מצורע

כיון דרכמה דלא מטהר אסור בתשמיש המטה דכתיב ³ וישב מחוץ לאהלו

שבעת ימים אהלו זו אשתו מכאן שאסור בתשמיש המטה ^א מהו דתימא

כיון דאסור בתשמיש המטה לייתי עשה ידידה ולידחי עשה דשלוח הקן

קמ"ל: **בַּרְתַּנִּי** ^(ט) הנוטל אם על הבנים ר' יהודה אומר לוקה ואינו משלח

וחכמים אומרים ימשלח ואינו לוקה זה הכלל וכל מצות לא תעשה שיש

בה קום עשה אין לוקין עליה: **גב'** בעי רבי אבא בר ממל טעמא דרבי

יהודה משום דסבר לאו שניתק לעשה לוקין עליו או דלמא בעלמא סבר

לאו שניתק לעשה אין לוקין עליו והכא היינו טעמא משום דקסבר שלח

מעיקרא משמע תא שמע גנב וגזלן ישנן בכלל מלקות דברי רבי יהודה

והא הכא דלאו שניתק לעשה הוא דרחמנא אמר ⁴ לא תגזול ⁵ והשיב את

הגזלה שמע מינה טעמא דר' יהודה משום דקסבר לאו שניתק לעשה

לוקין עליו אמר ליה ר' זירא לאו אמינא לכו כל מתניתא דלא תניא בי

רבי

והו לרבי יהודה דאמר. במתני' לוקה ואינו משלח ואמר לקמן דהיינו טעמא דרבי יהודה דקסבר שלח מעיקרא משמע כלומר לא תקח

האם אבל כשתמלאנה שלחנה ואם לקחה לא קאמר קרא דלשלחה הא תו ליכא לאוקמא כשעבר ונטלה דהא אפילו לדבר הרשות עשה

ליכא ולא צעי שילוח דכיון דנטלה עבריה ללאו ועשה דלאו צעמוד ושלח קאי:

על מנח לשלחה. ואפילו לרבי יהודה צעמוד ושלח קאי דהא לא עבריה ללאו ואי נמי לא משלחה תו ליכא לאו דהא כבר לקחה צהייתר ותו לא קרינא ציה לא תקח ועשה איכא וס"ד

לייתי עשה דמזורע ולידחיה להכי איטריך קרא: **ומאי אולמיה.** דעשה דמזורע מעשה דשלוח דתיסק אדעתיה דנידחיה: **ימחה על**

המים. פרשת סוטה יש בה הזכרות הרבה כתובות: **אסור בתשמיש המטה.** כמאן דאמר צמועד קטן (דף יז:) ימי ספירו וקל וחומר

לימי חלוטיו: **אהלו זו אשמו.** שובו לכם לאהליכם [דברים ה] לנשותיכם שאסרתים לכם ואמרתי אל תגשו אל אשה (שמות יט): **בַּרְתַּנִּי** טעמא

דרבי יהודה דלוקה מפרש צנמרא: ואינו משלח. דליקור דעצד עצד: אין לוקין עליו. דלהכי נתקן לעשה לומר אם עבר על

הללו יעשה זאת וינצל לא תקח האם ואם לקח שלח תשלח: **זה הכלל וכו'** אין לוקין עליו. אלא אם כן לא קיימו תוך כדי דבור למאן

דחני קיימו ולא קיימו אלא משלח תוך כדי דבור ואינו לוקה ואם לא שלח לוקה וזריך לשלח^(ט) אחר לקיחה משמע ולמאן דחני בטלו ולא

בטלו צעי עד שישחוט אותה ואי לא לא לקי: **גב'** **צעלמא.** כגון לא תגזול והשיב את הגזלה דהתם ליכא למימר קודם גזילה

משמע דאם לא גזל מה ישיב: **שלח מעיקרא משמע.** הכי קאמר קרא לא תקח האם אבל מה יש עליך לעשות כשתמלא קן

שלח תשלח את האם ואין כאן ניתק לעשה אלא עברת עשה ולא תעשה מפני שהעשה קדם: **והשיב את הגולה.** אף על פי שכתוב

אחרון צפרשה על כרחך לאו שניתק לעשה הוא שאין השבה קודם גזילה וכשגזל עבר על לא תגזול נמצא העשה נעטווה לאחר גזילה:

רבי

עין משפט ור מוצה

בה א ב ג מיי פ"ג

מה' שחטה ה' ה

ו ז סנע עשין סה טו"ע

י"ד ס"י רנצ סעיף ה:

כו ד מיי פ"ח מהל'

שומא' צרעת ה' א:

כו ה מיי פ"ג מהל'

שחטה ה' א וע"ש

סנע עשין סה טו"ע י"ד

ס"י רנצ סעיף ו:

כה ו מיי פ"ח מהל'

סהדרי' ה' ג:

מוסף רש"י

פטור מלשלח. דהא כיון

דוחה צה מוזמן קרינא

צהו (דע"ל קלע'). קיימו

ולא קיימו. בלאו היתק

לעשה, קיים את העשה

פטור, לא קיימו חייב,

העשה מיקוץ של לאו

הוא ואין הללו חלוי צניטול

העשה, שמשעה שעבר

הללו נגמר, אבל העשה

יחנן לעקור המלקות

ולכשנא' לצ"ד או יקיים

העשה ויפטרי או ילקח

(מכות יז.) בטלו ולא

בטלו. בטל את העשה

חייב על האלו, לא בטל

את העשה פטור, שהלאו

חלוי צניטול העשה ואינו

נגמר עד שיבטל את

העשה בריש ציטול עולם

שלא יוכל להחקיים עוד

(שם.) שמו של הקב"ה.

שנצב במגילה יתן ה'

אותך וגו', דכדכתי וכתב

את כל האלות האלה

וגו' (סוכה ג.) ימחה

על המים. דכתיב צטוטה

ומחה אל מי המרים והרבה

הזכרות צפרשה ואפ"ה

כתיב ומחה (מכות יא.)

לדקוק את הסוטה ואם

טוהרה היא יחא שלום

ציניהם (סוכה שם.) לוקה

ואינו משלח. קסבר שלח

מעיקרא משמע, לא תקח

האם אלא שלחנה קודם

לקיחה, ואע"ג דכתיב תבר

לא תקח, לאו למימרא

דלא לקחת שלח ויהיו לאו

שיתק לעשה, אלא לאו

שקדמו עשה הוא (מכות

סז. ובעי"ז שם יז.) משלח

ואינו לוקה. קסבר שלח

אחר לא תקח משמע

דכדכתי, והוה ליה עתק